

ISSN: 2636-848X

DOI: 10.46385/tsbd.876495

**Türk Spor Bilimleri
Dergisi**
Türk Spor Bil Derg

Cilt 4, Sayı 1
Mart 2021, 1-9

**The Journal of Turkish
Sport Sciences**
J Turk Sport Sci

Volume 4, Issue 1
March 2021, 1-9

İrfan ARGUZ¹

Murat ERDOĞDU²

¹ Necmettin Erbakan Üniversitesi
Seydişehir MYO

² Selçuk Üniversitesi
Spor Bilimleri Fakültesi

Sorumlu Yazar: İ. Arguz
e-mail: iaruz@erbakan.edu.tr

Geliş Tarihi: 08.02.2021
Kabul Tarihi: 16.03.2021

ORJİNAL ARAŞTIRMA
ORIGINAL RESEARCH

Üniversite Öğrencilerinin Rekreatif Faaliyetlere Yönelik Tutumları ve Boş Zaman Motivasyonlarının İncelenmesi

Özet

Bu araştırmanın amacı, üniversite düzeyinde eğitim-öğretim gören öğrencilerin boş zaman tutumlarını ve boş zaman motivasyonlarını çeşitli değişkenler açısından incelemektir. Araştırmanın örneklem grubunu, Necmettin Erbakan Üniversitesinde öğrenim gören ve tesadüfi yolla seçilen 1071 gönüllü öğrenci oluşturmaktadır. Çalışmada kullanılan, Ragheb ve Beard (1982) tarafından geliştirilen "Leisure Attitude Scale: LAS" "Boş Zaman Tutum Ölçeği" nin Türkçe uyarlaması Akgül ve Gürbüz (2011) tarafından yapılmıştır, diğer ölçek "Boş Zaman Motivasyon Ölçeği" ise Pelletier, Vallerand, Blais ve Brière tarafından geliştirilmiştir, ölçeğin Türkçe uyarlaması güvenilirliği ve geçerliği Mutlu tarafından (2008) yapılmıştır. Ölçeklere yönelik konuların farklılaşma durumunu ortaya koymak amacı ile ANOVA testi kullanılmış olup, analizler sonucunda anlamlı farklılığın ortaya çıkması durumunda, farklılığın hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek için varyansların homojenliği kontrol edilmiştir. Varyansların homojen olması durumunda çoklu karşılaştırma testlerinden tukey testi kullanılmıştır. İki ölçek arası ilişkiyi değerlendirmede ise Korelasyon analizinden yararlanılmıştır. Tanımlayıcı istatistik testi kullanılmıştır. Verilerin istatistiksel analizinde ve yorumlarda, $p < 0,05$ anlamlılık düzeyi dikkate alınmıştır. Sonuç olarak; Öğrenciler günlük yeterli boş zaman süresine sahip olduklarını beyan etmişlerdir ve günlük boş zaman sürelerinin boş zaman faaliyetlerine yönelik tutumlarını ve motivasyonlarını etkilediği görülmüştür. Öğrencilerin aylık gelir durumları incelendiğinde orta düzey bir aile yapısına sahip oldukları görülmüş, bu da öğrencilerin boş zaman tutumlarını ve motivasyonlarını etkilediği ortaya çıkmıştır.

Anahtar Kelimeler: Boş zaman, motivasyon, rekreatif faaliyetler, tutum, üniversite öğrencileri

University Students Attitudes Towards Recreational Activities and Examination of Leisure Motivations

Abstract

The aim of this study is to examine the leisure attitudes and leisure motivations of students studying at university level in terms of various variables. The sample group of the study consists of 1071 volunteer students studying at Necmettin Erbakan University and selected randomly. The Turkish adaptation of the "Leisure Attitude Scale: LAS" "Leisure Attitude Scale" used in the study and developed by Ragheb and Beard (1982) was made by Akgül and Gürbüz (2010). The other scale "Leisure Motivation Scale" was developed by Pelletier, Vallerand, Blais and Brière, and the Turkish adaptation, reliability and validity of the scale was done by Mutlu (2008). The ANOVA test was used to reveal the differentiation status of the subjects for the scales, and in the event of a significant difference as a result of the analysis, the homogeneity of the variances was checked to determine between which groups the difference was. If the variances are homogeneous, the Tukey test, one of the multiple comparison tests, was used. Correlation analysis was used to evaluate the relationship between the two scales. Descriptive statistical test was used. In the statistical analysis and interpretation of the data, $p < 0.05$ significance level was taken into account. As a result, the students declared that they had enough free time per day and it was observed that their daily free time affected their attitudes and motivation towards leisure activities. When the monthly income of the students were examined, it was seen that they had a middle-level family structure, and it was revealed that this affected the students' leisure time attitudes and motivations.

Keywords: Leisure, motivation, recreative activities, attitude, university students

Atf için; Arguz, İ., Erdoğan, M. (2021) Üniversite öğrencilerinin rekreatif faaliyetlere yönelik tutumları ve boş zaman motivasyonlarının incelenmesi. *Türk Spor Bilimleri Dergisi*, 4(1), 1-9.

Bu çalışma, Dr. Murat ERDOĞDU danışmanlığında birinci yazarın tamamlanmış yüksek lisans tezinden hazırlanmıştır

GİRİŞ

Zaman; diri ve ölü bütün var olanların yaşam değeri olan, artırım yapılamayan, borç olarak verilemeyen sadece harcanan ve nihayetinde yitirilen, yenilenmesi imkânsız olan, objelerin uzaydaki devinimleriyle ölçülebilen ve kısımlara ayrılabilen bir kavrayıştır (Ergenekon, 2013). Zaman geçmişten günümüze kadar gelen, durdurulamayan, geri alınamayan sabit bir hızda akıp giden ve herkesin eşit şekilde sahip olduğu önemli bir unsurdur. Geçen zamanı geri döndürmemiz imkânsızdır. Zaman, herkesçe ortak paylaşılan bir kaynaktır. Herkesin 24 saati, haftada yedi günü bulunmaktadır. Yaşlısından gencine, erkeğinden kadınına herkes aynı sürelerle ve güne sahiptirler. Zamanı birbirimize ödünç veremeyiz, ödünç alamayız, satın alamayız, kiralayamayız yani hiçbir şekilde değiştirme imkânımız bulunmamaktadır. Yapılacak en iyi şey zamanı en iyi ve verimli bir şekilde kullanmalıyız (Scot,1995).

Boş zaman bireyin çalışma zamanı dışında kalan, zorunlu ihtiyaçlarının ve görevlerini yerine getirdikten sonra artakalan ve tercihi doğrultusunda kullanabileceği zamandır (Kılbaş, 2010). Boş zaman, yaşamın zorunlu ihtiyaçlarını yerine getirdikten sonra bireye artakalan, bireyin istediği gibi kullanabileceği zaman dilimidir (Torkildsen, 2005). Bu zaman diliminde kişi tek başına ya da herhangi bir topluluğa bağlı olarak, aktif veya pasif bir şekilde rekreatif etkinlikle uğraşabilir. Kişiye ait bu boş zamanın nasıl, kiminle, hangi aktivite ile nerede geçirileceği tamamen kişinin kendi iradesine bağlıdır. Boş zamanı değerlendirmek için seçilen rekreatif faaliyetin belirlenmesinde kişinin ilgi alanları, yetenekleri, kişisel beklentileri, sosyal ve ekonomik durumu son derece önemli belirleyici unsurlardır (Güçer ve Başar, 2014).

Rekreasyon insanların iş hayatı dışında kalan sosyal, zihinsel ve ruhsal güdülenmeler temelinde dinlenme, eğlenme, yenilenme ve kişisel gelişimlerine katkı sağlamak amacıyla özgür iradeleriyle gönüllü olarak katıldıkları boş zaman aktiviteleridir (Karaküçük, 2016). Özellikle teknoloji alanındaki gelişmeler, ev içi aletlerin makineleşmesi, ulaşımdaki kolaylık ve çalışma saatlerinin kısalması gibi birçok etken, insanların daha fazla boş zamana sahip olmasına imkân sağlamıştır. Bu gelişmelerin neticesinde boş zamana olan ilgi ve talep artmış, boş zaman etkinlikleri çeşitlenmiş ve bu etkinliklere ayrılan sürelerinde uzamasına neden olmuştur. İnsanların yaşam standartları ve yaşam kaliteleri değiştiği için bu değişimlerin doğal sonucu olarak ta yeni sorunlara neden olmaktadır. Bu nedenlerden birisi de insanların boş zamanlarının artması ve boş zaman faaliyetlerinin ne şekilde değerlendirileceğidir (Fişek, 1998). Bireylerin psikolojik, sosyolojik ve kültürel yönden gelişmelerinde etki bir faktör olan boş zaman aktiviteleri insanoğlunun, içinde yaşadığı topluma ekonomik ve sosyal açıdan faydası olacaktır. Boş zaman aktivitelerini önemli kılan bir diğer unsurda insanda doyumlara yol açmasıdır. Bu nedenle boş zaman aktiviteleri, bireylerin sosyalleşmesi açısından toplumla bütünleşmesine yardımcı olmaktadır (Özkalp, 1997).

Üniversite öğrenimi, kişinin hayatında yıllar boyu sürecek olan davranışlarının oluştuğu önemli süreçlerden biridir. Bu süreç içerisinde elde edilen her olumlu adım kişiyi mutluluğa bir adım daha yaklaştıracak ve ilerlemesine sebep olacaktır. Bundan dolayı boş zaman faaliyetleri ve rekreasyon öğrenciler için akademik hayatlarında eğitimin bir parçası olarak yer verilmeli, öğrenciler boş zaman faaliyetlerini değerlendirme etkinliklerini kendi hayatlarındaki önemini iyi kavramalıdır (Ağaoğlu, 2002).

İnsanoğlunun hayatında çok önemli bir yeri ve değeri olan Yükseköğretimdeki genç öğrencilerin, ülkemizde önemli bir yeri vardır. Ülkemizin geleceği olan gençler ahlaklı, duyarlı, saygılı ve enerjik yapıları ile ülkenin gelişmesinde ve kalkınmasında en büyük unsurlardan birisidir. Üniversite öğrencileri zamanlarının çoğunluğunu sınıflarda ve laboratuvarlarda geçirmektedirler. Bu nedenle her öğrencinin de rekreatif faaliyetlere katılma ihtiyacı bulunmaktadır. Öğrencilere bir plan ve program dahilinde rekreatif etkinlikler düzenlenmeli, okul dışı boş zamanlarında öğrenciler derslerin vermiş olduğu yoğunluğu üzerlerinden atabilmelidirler (Kılbaş, 2001).

Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın amacı, üniversite düzeyinde eğitim-öğretim gören öğrencilerin boş zaman tutumlarını ve boş zaman motivasyonlarını çeşitli değişkenler açısından incelemektir.

YÖNTEM

Bu bölümde araştırmanın yöntemi ele alınmıştır. Araştırmada kullanılan model, evren ve örneklem, verilerin toplanması ve kullanılan istatistiksel teknikler açıklanmıştır.

Araştırmanın Grubu

Araştırmanın evrenini, Necmettin Erbakan Üniversitesinde eğitim öğrenim gören 38,482 öğrenci, öğrenci sayısı adı geçen üniversitenin web sayfasından alınmıştır. Örneklemi ise Necmettin Erbakan Üniversitesinde öğrenim gören ve tesadüfi yolla seçilen 1071 gönüllü öğrenci oluşturmaktadır. Toplamda öğrencilere 1110 anket dağıtılmış ve bu anketlerin 1071'i öğrenciler tarafından doldurulmuştur. 39 anket verilerin aynı olmasında veya birbirine yakın cevaplanmasından dolayı değerlendirmeye alınmamıştır. Anketin örneklem grubuna uygulanması için araştırmacı bizzat öğrencilerle görüşerek anketi yaptırmış ve birinci elden bilgilendirme de yapmıştır.

Tablo 1. Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Demografik Özellikleri

Değişkenler	Frekans	Yüzde (%)
Cinsiyet		
Kadın	514	48,0
Erkek	557	52,0
Yaş		
17-20 yaş	520	48,6
21-24 yaş	508	47,4
25 yaş ve üstü	43	4,0
Bölüm		
Fen Bilimleri	398	36,7
Sosyal Bilimler	500	33,6
Eğitim Bilimleri	173	29,7
Boş zaman Süresi		
1-2 Saat	92	8,6
3-4 Saat	253	23,6
5-6 Saat	375	35,0
7 Saat ve Üzeri	351	32,8
Aylık Gelir Düzeyi		
250-500 TL	572	53,4
501-750 TL	217	20,3
751-1000 TL	125	11,6
1001 TL ve Üzeri	157	14,7
Toplam	1071	100,0

Veri Toplama Araçları

Çalışmada, öğrencilerin boş zaman tutum düzeylerini ölçebilmek için "Boş Zaman Tutum Ölçeği", öğrencilerin boş zaman motivasyon düzeylerini belirlemek için ise "Boş Zaman Motivasyon Ölçeği" kullanılmıştır.

Kişisel Bilgi Formu

Öğrencilerin sosyo-demografik özelliklerini belirlemek amacıyla araştırmacı tarafından hazırlanan kişisel bilgi formu kullanılmıştır. Kişisel bilgi formunda cinsiyet, yaş, anne eğitim durumu, baba eğitim durumu, fakülte adı, üniversite eğitiminde kiminle kaldıkları, öğrencilerin aylık gelir durumu, öğrencilerin günlük boş zaman saatlerini belirlemeye yönelik sorular yer almaktadır.

Boş Zaman Turum Ölçeği

Ragheb ve Beard (1982) tarafından geliştirilen "Leisure AttitudeScale:LAS" "Boş Zaman Tutum Ölçeği"nin Türkçe uyarlaması Akgül ve Gürbüz tarafından yapılmıştır. Ölçeğin iç tutarlılık katsayıları (Cronbach Alfa) Bilişsel .81 ile Duyuşsal .92 arasında değiştiği ve toplamda .92 olarak bulunmuştur (Akgül ve Gürbüz, 2011). Boş Zaman Tutum Ölçeği (1) bilişsel (2) duyuşsal ve (3) davranışsal olmak üzere eşit

dağılımlı (12'şer maddelik) 3 alt boyuttan ve toplam 36 maddeden oluşmaktadır. 5'li Likert tipi olan ölçekte ifadeler; Kesinlikle katılmıyorum – Katılmıyorum – Kararsızım – Katılıyorum -Kesinlikle katılıyorum şeklinde yanıtlanmaktadır. Ölçekten en az 36 puan, en fazla ise 180 puan alınabilmektedir.

Ölçeğin Türkçe formunun yapısal geçerliğini belirlemek için yapılan temel bileşenler faktör analizi sonucunda 3 faktörün %54 ile açıkladığı 36 maddelik ölçüğe ulaşılmıştır. Ortaya çıkan bu faktörler, hem orijinal yapıyla benzerlik taşıması için hem de faktörler altında toplanan maddelerin anlamsal içeriği için (a) duyuşsal (12 madde), (b) bilişsel (12 madde) ve (c) davranışsal (12 madde) alt boyutlar olarak isimlendirilmiştir. Ulaşılan bu sonuç Ragheb ve Beard (1982) tarafından bu ölçeğin geliştirilmesi aşamasında elde edilen sonuçlar ile örtüşmektedir. Elde edilen veriler, Boş Zaman Tutum Ölçeği'nin Türk üniversite öğrencilerinin boş zamana yönelik tutumlarını değerlendirmek için geçerli olduğunu ortaya koymaktadır. Ölçeğin uygulanması ile elde edilen puanların güvenilirliği Cronbach Alpha güvenilirlik katsayısı ile test edilmiş ve yapılan analizler sonucunda, ölçeğin iç tutarlılık katsayılarının .83 Duyuşsal ve Bilişsel ile .87 Davranışsal arasında değiştiği anlaşılmaktadır. Ölçeğin toplam güvenilirlik katsayısı ise .92 olarak bulunmuştur. Elde edilen bu değerler yüksek güvenilirlik düzeyindedir. Ölçeğin toplam iç tutarlılık katsayısının yüksek olması .92 eldeki çalışma için ölçekte bulunan maddelerin birbiriyle tutarlı ve aynı özelliğin öğelerini değerlendirmeyi hedefleyen maddelerden oluştuğunu göstermektedir (Çelik, 2014).

Boş Zaman Motivasyon Ölçeği

Boş Zaman Motivasyon Ölçeği, Pelletier, Vallerand, Blais ve Brière tarafından geliştirilmiştir (Mutlu, 2008). Ölçek, bireyleri rekreatif eğzersizlere katılma motive edebilecek faktörleri içeren (1) bilmek (içsel motivasyon), (2) başarmak (içsel motivasyon), (3) dürtüyü/uyarıyı hissetmek (içsel motivasyon), (4) belirlemek (dışsal motivasyon), (5) introjected (dışsal motivasyon), (6) dış düzen (dışsal motivasyon) ve (7) motivasyonsuzluk gibi 7 alt boyut ve toplam 28 maddeden oluşmaktadır. Ölçekte yer alan ifadeler "Hiç Katılmıyorum (1)" ve "Tamamen Katılmıyorum (7)" şeklinde 7'li likert tipi ölçek üzerinde değerlendirilmektedir.

Ölçeğin Türkçe güvenilirliği ve geçerliği "Mutlu" tarafından, 2008 yılında yapılmıştır. Ölçeğin Türkçe formu, toplam 22 maddeden ve (1) motivasyonsuzluk (2) bilmek ve başarmak, (3) uyarıcı yaşama, (4) özdeşim/ içe atım ve (5) dışsal düzenleme gibi 5 alt boyuttan oluşmaktadır. Ölçek 5'li likert tipindedir (Tamamen Katılmıyorum 1 puan, Katılmıyorum 2 puan, Kısmen Katılıyorum 3 puan, Katılıyorum 4 puan, Tamamen Katılıyorum 5 puan). Motivasyonsuzluk alt boyutu 5,12 ve 19, bilmek ve başarmak alt boyutu 6,9,13,16 ve 20, uyarıcı yaşama alt boyutu 11 ve 18, Özdeşim/içe atım alt boyutu 10,14,17 ve 21, dışsal düzenleme alt boyutu 1,8,15 ve 22 numaralı sorulardan oluşmaktadır. Ölçeğin toplam iç tutarlılık katsayısı .77'dir. Ölçeğin Türkçe'ye çeviri aşamasında çeviri tekrar çeviri (translation-back translation) prosedüründe yer alan aşamalar takip edilmiştir

Boş Zaman Motivasyon Ölçeği'nin faktör yapısını test etmek amacıyla literatürde sıklıkla kullanılan bir metod olan varimax dönüştürmesine göre yapılan Temel Bileşenler Faktör analizi uygulanmıştır. Analiz sonuçları Boş Zaman Motivasyon ölçeği için 5 faktörlü yapıyı desteklemekte ve 212 egzersiz katılımcısı için ölçeğin %60'ını açıklamaktadır. Açıklayıcı faktör analizlerinde madde faktör yükü .40 olarak kabul edilmiştir. Buna göre, ölçekte yer alan maddelerin faktör yükleri .402 - .833 arasında değişmektedir. Faktör analizi sonucunda ortaya çıkan faktörler ise; (1) motivasyonsuzluk (2) bilmek ve başarmak, (3) uyarıcı yaşama, (4) özdeşim/ içe atım ve (5) dışsal düzenleme olarak adlandırılmıştır (Mutlu, 2008).

Verilerin Analizi

Verilerin analizi bilgisayar ortamında SPSS (Statistical Package for Social Sciences) 20.0 paket programında yapılmıştır. Tanımlayıcı veri analizinde %, ortalama, standart sapma analizlerinden yararlanılmıştır. Boş zaman tutumu ve Boş zaman motivasyonlara yönelik konuların farklılaşma durumunu ortaya koymak amacı ile ANOVA testi kullanılmış olup, analizler sonucunda anlamlı farklılığın ortaya çıkması durumunda, farklılığın hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek için varyansların homojenliği kontrol edilmiştir. Varyansların homojen olması durumunda çoklu karşılaştırma testlerinden tukey testi kullanılmıştır. İki

ölçek arası ilişkiyi değerlendirmede ise Korelasyon analizinden yararlanılmıştır. Tanımlayıcı istatistik testi kullanılmıştır.

BULGULAR

Bu bölümde çalışmaya ait verilerin istatistiksel sonuçları verilmiştir.

Tablo 2. Boş zaman tutum ölçeği ve boş zaman motivasyon ölçeğinin cinsiyet değişkenine göre karşılaştırılması

		Cinsiyet	n	Ortalama	Standart Sapma	F	p
Boş Zaman Tutum Ölçeği	Duyuşsal	Kadın	514	1,93	0,62	5,339	0,021*
		Erkek	557	2,02	0,68		
	Bilişsel	Kadın	514	1,78	0,56	5,313	0,021*
		Erkek	557	1,87	0,66		
	Davranışsal	Kadın	514	2,31	0,72	4,755	0,029*
		Erkek	557	2,41	0,80		
Boş Zaman Motivasyon Ölçeği	Motivasyonsuzluk	Kadın	514	1,95	0,74	13,532	0,001**
		Erkek	557	2,12	0,79		
	Bilmek Başarmak	Kadın	514	2,09	0,72	9,265	0,002*
		Erkek	557	2,23	0,78		
	Uyaran Yaşama	Kadın	514	3,05	1,07	21,931	0,001**
		Erkek	557	2,75	1,05		
	Özdeşim İçer Atım	Kadın	514	2,40	0,71	1,887	0,170
		Erkek	557	2,47	0,75		
	Dışsal Düzenleme	Kadın	514	2,98	0,72	3,507	0,061
		Erkek	557	2,89	0,81		

*p<0,05 **p<0,01

Tablo 3. Boş zaman tutum ölçeği ve boş zaman motivasyon ölçeğinin aylık gelir durumu değişkenine göre karşılaştırılması

		Aylık Gelir Durumu	N	Ortalama	Standart Sapma	F	p
Boş Zaman Tutum Ölçeği	Duyuşsal	250-500TL	572	1,99	0,61	0,823	0,481
		501-750 TL	217	2,00	0,67		
		751-1000 TL	125	1,95	0,69		
		1001 TL ve Üzeri	157	1,91	0,63		
	Bilişsel	250-500 TL	572	1,84	0,60	1,162	0,323
		501-750 TL	217	1,85	0,68		
		751-1000 TL	125	1,83	0,62		
		1001 TL ve Üzeri	157	1,74	0,54		
	Davranışsal	250-500 TL	572	2,39	0,74	1,334	0,262
		501-750 TL	217	2,32	0,80		
		751-1000 TL	125	2,43	0,75		
		1001 TL ve Üzeri	157	2,28	0,77		
Boş Zaman Motivasyon Ölçeği	Motivasyonsuzluk	250-500 TL	572	2,02	0,75	0,456	0,713
		501-750 TL	217	2,09	0,80		
		751-1000 TL	125	2,03	0,83		
		1001 TL ve Üzeri	157	2,03	0,73		
	Bilmek Başarmak	250-500 TL	572	2,16	0,72	0,125	0,945
		501-750 TL	217	2,15	0,76		
		751-1000 TL	125	2,17	0,80		
		1001 TL ve Üzeri	157	2,17	0,68		
	Uyaran Yaşama	250-500 TL	572	2,90	1,04	1,970	0,117
		501-750 TL	217	2,97	1,09		
		751-1000 TL	125	2,95	1,09		
		1001 TL ve Üzeri	157	2,71	1,10		
	Özdeşim İçer Atım	250-500 TL	572	2,46	0,71	0,751	0,522
		501-750 TL	217	2,40	0,74		
		751-1000 TL	125	2,47	0,74		
		1001 TL ve Üzeri	157	2,38	0,74		
Dışsal Düzenleme	250-500 TL	572	2,94	0,73	0,642	0,588	
	501-750 TL	217	2,93	0,75			
	751-1000 TL	125	2,97	0,83			
	1001 TL ve Üzeri	157	2,86	0,79			

Tablo 2 incelendiğinde, Boş zaman tutum ölçeği ile cinsiyet değişkeni arasında alt boyutlarından duyuşsal değişkende ($1,98 \pm 0,66$) $p < 0,021$, bilişsel değişkende ($1,83 \pm 0,62$) $p < 0,021$ ve davranışsal değişkeninde ($2,37 \pm 0,76$) $p < 0,029$ düzeyinde anlamlı farklılık görüldü ($p < 0,05$). Boş zaman motivasyon ölçeği ile cinsiyet değişkeni arasında ölçeğin alt boyutlarından, Motivasyonsuzluk ($2,04 \pm 0,77$) ve Uyarıcı Yaşamada ($2,89 \pm 1,07$) $p < 0,001$ düzeyinde, bilmek başarmak ($2,16 \pm 0,75$) alt boyutunda $p < 0,002$ düzeyinde anlamlı farklılık görüldü. Özdeşim içe atım ve dışsal düzenleme alt boyutlarında ise istatistiksel olarak anlamlı farklılık görülmedi ($p > 0,05$).

Tablo 3 incelendiğinde, Boş zaman tutum ölçeği ile Boş zaman motivasyon ölçeği aylık gelir durumu değişkeni arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık görülmedi ($p > 0,05$).

Tablo 4. Boş zaman tutum ölçeği ve boş zaman motivasyon ölçeğinin okul dışı günlük boş zaman durumu değişkenine göre karşılaştırılması

		Günlük Boş Saat Süresi	N	Ortalama	Standart Sapma	F	p
Boş Zaman Tutum Ölçeği	Duyuşsal	1-2 Saat	92	2,0	0,82	1,397	0,242
		3-4 Saat	253	2,03	0,61		
		5-6 Saat	375	1,94	0,62		
		7 Saat ve Üzeri	351	1,96	0,65		
	Bilişsel	1-2 Saat	92	1,95	0,79	2,146	0,093
		3-4 Saat	253	1,86	0,58		
		5-6 Saat	375	1,82	0,58		
		7 Saat ve Üzeri	351	1,78	0,61		
	Davranışsal	1-2 Saat	92	2,48	0,91	0,822	0,482
		3-4 Saat	253	2,36	0,73		
		5-6 Saat	375	2,34	0,72		
		7 Saat ve Üzeri	351	2,37	0,78		
Boş Zaman Motivasyon Ölçeği	Motivasyonsuzluk	1-2 Saat	92	2,15	0,92	1,569	0,195
		3-4 Saat	253	2,10	0,80		
		5-6 Saat	375	2,01	0,72		
		7 Saat ve Üzeri	351	2,00	0,74		
	Bilmek Başarmak	1-2 Saat	92	2,26	0,94	1,628	0,181
		3-4 Saat	253	2,21	0,75		
		5-6 Saat	375	2,10	0,69		
		7 Saat ve Üzeri	351	2,15	0,75		
	Uyarıcı Yaşama	1-2 Saat	92	2,97	1,02	0,779	0,506
		3-4 Saat	253	2,84	1,03		
		5-6 Saat	375	2,86	1,07		
		7 Saat ve Üzeri	351	2,95	1,10		
Özdeşim İçe Atım	1-2 Saat	92	2,57	0,80	1,146	0,329	
	3-4 Saat	253	2,43	0,71			
	5-6 Saat	375	2,41	0,70			
	7 Saat ve Üzeri	351	2,43	0,74			
Dışsal Düzenleme	1-2 Saat	92	2,99	0,90	0,833	0,476	
	3-4 Saat	253	2,92	0,71			
	5-6 Saat	375	2,90	0,78			
	7 Saat ve Üzeri	351	2,97	0,74			

Tablo 4 incelendiğinde, Boş zaman tutum ölçeği ile Boş zaman motivasyon ölçeği okul dışı günlük boş zaman durumu değişkeni arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık görülmedi ($p > 0,05$).

Tablo 5 incelendiğinde, Boş zaman tutum ölçeği ile bölüm değişkeni arasında alt boyutlarından duyuşsal değişkendeki anlamlı farklılık fen bilimleri ile sosyal bilimler ve sosyal bilimler ve eğitim bilimleri arasında görüldü ($p < 0,000$). Bilişsel değişkende ki anlamlı farklılık fen bilimleri ile sosyal bilimler, sosyal bilimler ve eğitim bilimleri arasında görüldü ($p < 0,000$). Davranışsal değişkende ise anlamlı farklılık fen bilimleri ile sosyal bilimler, sosyal bilimler ve eğitim bilimleri arasında görüldü ($p < 0,000$).

Boş zaman motivasyon ölçeği ile bölüm değişkeni arasında ölçeğin alt boyutlarından, motivasyonsuzluk değişkenindeki anlamlı farklılık sosyal bilimler ile eğitim bilimleri arasında görüldü ($p < 0,006$). Bilmek başarmak değişkenindeki anlamlı farklılık sosyal bilimler ile eğitim bilimleri arasında görüldü ($p < 0,003$). Uyarıcı yaşama değişkenindeki anlamlı farklılık sosyal bilimler ile eğitim bilimleri arasında görüldü ($p < 0,009$). Özdeşim içe atım değişkenindeki anlamlı farklılık sosyal bilimler ile eğitim bilimleri, fen bilimleri ile sosyal bilimler arasında görüldü ($p < 0,002$).

Tablo 5. Boş zaman tutum ölçeği ve boş zaman motivasyon ölçeğinin bölüm durumu değişkenine göre karşılaştırılması

		Bölüm Adı	N	Ortalama	Standart Sapma	F	p
Boş Zaman Tutum Ölçeği	Duyuşsal	Fen Bilimleri	398	2,05	0,62	1,833	0,000*
		Sosyal Bilimler	500	1,87	0,62		
		Eğitim Bilimleri	173	2,09	0,69		
	Bilişsel	Fen Bilimleri	398	1,91	0,59	1,666	0,000*
		Sosyal Bilimler	500	1,73	0,59		
		Eğitim Bilimleri	173	1,91	0,68		
	Davranışsal	Fen Bilimleri	398	2,48	0,77	1,758	0,000*
		Sosyal Bilimler	500	2,23	0,71		
		Eğitim Bilimleri	173	2,48	0,79		
Boş Zaman Motivasyon Ölçeği	Motivasyonsuzluk	Fen Bilimleri	398	2,05	0,75	5,097	0,006*
		Sosyal Bilimler	500	1,98	0,73		
		Eğitim Bilimleri	173	2,19	0,89		
	Bilmek Başarmak	Fen Bilimleri	398	2,18	0,72	5,735	0,003*
		Sosyal Bilimler	500	2,09	0,72		
		Eğitim Bilimleri	173	2,30	0,79		
	Uyaran Yaşama	Fen Bilimleri	398	2,95	1,09	4,707	0,009*
		Sosyal Bilimler	500	2,79	1,03		
		Eğitim Bilimleri	173	3,05	1,09		
	Özdeşim İçer Atım	Fen Bilimleri	398	2,48	0,72	6,522	0,002*
		Sosyal Bilimler	500	2,36	0,70		
		Eğitim Bilimleri	173	2,57	0,79		
	Dışsal Düzenleme	Fen Bilimleri	398	2,95	0,74	0,409	0,664
		Sosyal Bilimler	500	2,91	0,78		
		Eğitim Bilimleri	173	2,95	0,72		

*p<0,05

TARTIŞMA ve SONUÇ

Cinsiyet değişkeni ile ilgili yapılan analizde Boş zaman tutum ölçeği ile cinsiyet değişkeni arasında alt başlıklardan duyuşsal, bilişsel ve davranışsal değişkeninde anlamlı bir fark olduğu görülmüştür. Boş Zaman Motivasyon ölçeği cinsiyet değişkenleri arasında alt başlıklardan motivasyonsuzluk, bilmek başarmak, uyaran yaşama değişkenlerinde anlamlı bir fark olduğu görülmüştür. Özdeşim içe atım ve dışsal düzenleme değişkenlerinde anlamlı bir fark olduğu görülmemiştir. Cinsiyetin boş zaman tutumu ve motivasyonu üzerinde erkekler açısından olumlu bir etkiye sahip olduğu söylenebilir. Kadınlar açısından ise erkeklere oranla boş zaman tutumu ve motivasyonu, kadınların etkinliklere katılımında daha kısıtlı kaldıkları söylenebilir. Erkekler, kadınlara göre boş zaman etkinliklerine katılmada daha çok istekli görünmektedirler. Bu durumun oluşmasında Toplumumuzun ataerkil bir yapıya sahip olmasının etkisi olduğu söylenebilir. Güler (2017) "Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokullarında Öğrenim Gören Öğrencilerin Boş Zaman Engellerinin Boş Zaman Motivasyonlarına Etkisinin Araştırılması (Bartın Üniversitesi Örneği)" adlı çalışması ile paralellik göstermektedir.

Öğrencilerin aylık gelir durumlarına yönelik sonuçları incelendiğinde herhangi bir alt boyutta ve toplamda anlamlı bir fark olduğu görülmemiştir. Öğrencilerin büyük bir kısmı 250-500 TL arası gelire sahiptir ve bu durum öğrencilerin boş zaman tutumlarını ve boş zaman motivasyonlarını olumsuz yönde etkilediği söylenebilir. Öğrencilerin bu gelir aralığındaki harcamaları aile desteği ve part time çalışmalarına bağlanabilir. Öğrenciler üniversite eğitimlerini devam ettirebilmek için öğrenim kredisi ve bursluluk sistemine de başvurdukları söylenebilir. Öğrencilerin çoğunluğunun orta gelir bir aile yapısında olduğu düşünülmekte olup, bu da rekreatif etkinliklere katılımı etkilediği düşünülmektedir. Öğrencilerin gelir durumları katılacağı boş zaman etkinliklerinin süresine, yerine göre değişiklikte gösterebilmektedir.

Sabbağ ve Aksoy (2011)'ün "Üniversite Öğrencileri ve Çalışanların Boş Zaman Etkinlikleri: Adıyaman Örneği" isimli çalışmasında gelir durumlarına bakıldığında 0-500 tl arasında geliri olanların %52.6 ile en yüksek oranda olduğu görülmüştür. Araştırmamızın bu çalışmayla aynı yönde sonuçlar verdiği söylenilebilir. Akgül (2011)'ün farklı kültürlerdeki bireylerin boş zaman aktivitelerine yönelik tutumlarının değerlendirilmesine yönelik araştırmasında bireylerin gelir düzeyleri ile boş zaman tutumları arasında

anlamli farklılık olmadığını tespit etmiştir. Gratton'un (2000) yılında yaptığı araştırma neticesinde bireyin rekreasyon etkinliklerine katılımındaki en önemli faktörün maddi durumu olduğunu ifade etmiştir.

Öğrencilerin okul dışı günlük boş zamanları incelendiğinde, öğrencilerin boş zaman faaliyetlerine yönelik yeterli bir boş zamana sahip oldukları söylenebilir. Öğrencilerin boş zaman etkinliklerine yönelik yeteri kadar boş zamanlarının olduğu söylenebilir. Gelir düzeyi ile boş zaman faaliyetlerine katılım sağlama arasında pozitif bir yönde ilişki söz edilebilir. Üniversite eğitiminde öğrenciler okul dışı boş zamanlarını geçirmede çok fazla boş vakitlerinin olduğu söylenebilir, boş zamanlarını faydalı ve kendilerini geliştirecek etkinliklere katılarak boş zamanlarını daha faydalı ve eğlenceli bir zaman dilimine koyabilirler. Gençliğin boş zamanlarını daha faydalı geçirebilmeleri onların ileri ki yaşamlarında da bu etkinlikleri yapmalarına olanak sağlayabilir. Çelik (2014) "Ankara Polis Koleji Öğrencilerinin Boş Zaman Aktivitelerine Yönelik Tutumlarının İncelenmesi" adlı çalışmada polis koleji öğrencilerinin boş zaman sürelerine göre boş zaman tutumlarına ilişkin bulguları incelediğinde, bilişsel, duyuşsal ve davranışsal alt boyutta anlamlı farklılığın olmadığını tespit etmiştir. Çelik (2014) ayrıca polis koleji öğrencilerinin %13,3'ünün 0-2 saat, %41,6'sının 3-5 saat, %45,2'sinin ise 6 saat ve üzeri boş zamana sahip olduğunu bulmuştur. Bütün bu bulgular çalışmamız ile paralellik göstermektedir. Başaran ve Erenci (2006) yapmış oldukları bir üniversite kampüsünde rekreasyon tercihinin belirlenmesi isimli çalışma bulgularıyla aynı doğrultudadır. Yine Balcı (2006) Ankara'daki Üniversite Öğrencilerinin Boş Zaman Etkinliklerinin Katılımlarının Araştırılması adlı çalışmasıyla paralellik göstermektedir. Terzioğlu ve Yazıcı (2003), üniversite öğrencilerinin boş zamanlarını değerlendirme anlayış ve alışkanlıklarına yönelik Atatürk Üniversitesi'nde 1000 gönüllü öğrenci ile yaptıkları çalışmada, öğrencilerin çok fazla boş zamanlarının olduğu, ancak bunu çok etkili değerlendiremediklerini belirlemiştir. Binbaşıoğlu ve Tuna (2014)'nın "Üniversite Öğrencilerinin Boş Zamanlarına Yönelik Tutumları: Doğu Anadolu Bölgesindeki MYO Öğrencilerine Yönelik Bir Araştırma" isimli çalışmalarında öğrencilerin birçoğunun gün içerisinde boş zamanı olduğu ve yaptığımız çalışma ile benzerlik göstermektedir. Yine Ekinci ve ark. (2014)'nin Üniversite Öğrencilerinin Sportif ve Sportif Olmayan Rekreatif Etkinliklere Katılmalarına Engel Olabilecek Unsurların İncelenmesi adlı çalışmalarında, üniversite öğrencilerinin boş zamanlarına yönelik çalışmayla benzerlik göstermektedir.

Öğrencilerin bölüm durumuna yönelik görüşleri incelendiğinde, çoğunluğunu sosyal bilimler bölümlerinde okuyan öğrencilerin oluşturduğu görülmektedir. Sosyal bilimler ile Eğitim bilimleri alanında öğrenim gören öğrencilerin Fen bilimleri alanında öğrenim gören öğrencilere göre daha fazla boş zamanlarının oldukları söylenebilir. Fen bilimleri alanında öğrenim gören öğrencilerin ders müfredatlarının ağır olması, öğrencileri bu tür etkinlikleri yapmada kısıtladığı söylenebilir.

Sosyal bilimler ve Eğitim bilimleri alanında öğrenim gören öğrencilerin ders müfredatlarının bu tür etkinliklere katılmaya elverişli olduğu söylenebilir. Üstün ve Kalkavan'ın (2013)'ün Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu Öğrencilerini Rekreatif faaliyetlere Katılmaya Motive Eden Faktörlerin Araştırılması adlı çalışması ile paralellik göstermektedir.

Öneri olarak, ülkemiz hızla sanayileşen ve gelişen bir ülkedir. Buna bağlı olarak ta insanlarımızın çalışma sonrası boş zamanları artmıştır. Boş zaman artışı, kişilerin gelir düzeyi, eğitim düzeyi ve ülkenin kalkınmışlığına bağlı olarak doğru orantılıdır. İnsanoğlunun sahip olduğu boş zamanını en etkili, verimli ve sonuna kadar kullanabilmesi için boş zamanlarını değerlendirme alışkanlıklarının kazandırılması gerekmektedir.

Gençlerimizin boş zamanlarını etkin ve verimli bir şekilde öğrenecekleri kurumların başında üniversitelerimiz gelmektedir. Üniversiteler gençlerimizi sadece meslek ve iş hayatına değil, aynı zamanda toplum ve insanlık için faydalı bireyler olarak yetiştirmesi gerekmektedir. Farklı bir misyonu olan üniversitelerin boş zaman faaliyetlerine yönelik olarak öncülük etmeli, kampüs alanlarında rekreatif etkinliklerin yapılabileceği açık kapalı alanlar yapmalı ve ana unsuru öğrenci olan üniversiteler bunları etkin bir şekilde düzenleyecek ve yönetecek uygulamalar yapmalıdır. Üniversite kampüslerindeki rekreasyonel alanların ve tesislerin ücretleri, öğrencilerin gelir düzeylerine göre düzenlenebilir.

Rekreatif organizasyonların planlanacağı tesisler üniversite kampüslerinde yapılmaya başlanılmalı, Sağlık, Kültür ve Spor Daire Başkanlığının koordinesinde özellikle bu alanda uzmanlaşmış bireylerin istihdam edilmesi sağlanmalıdır.

KAYNAKLAR

- Ağaoğlu, Y.S. (2002). *Türkiye'deki üniversitelerin rekreasyon programlarının geliştirilmesi*. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Samsun.
- Akgül, M. B. Gürbüz B. (2011). Boş Zaman Tutum Ölçeği: Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması, *Gazi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, XVI (1), 37-43.
- Akgül, M. B.(2011). *Farklı kültürlerdeki bireylerin boş zaman aktivitelerine yönelik tutumlarının değerlendirilmesi: Ankara-Londra örneği*, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Balcı, V. ve Aydın İ. (2006). Türkiye'deki üniversite öğrencilerinin rekreatif etkinliklere katılım düzeylerinin belirlenmesi, *Sportre Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, IV (1).
- Başaran, Z. ve Erenci, T. (2006). Bir üniversite kampüsünde rekreasyon tercihinin belirlenmesi (Umuttepe Örneği), 3-5 Kasım,9. *Uluslararası Spor Bilimleri Kongresi Bildiri Kitabı*, Muğla Üniversitesi, Muğla.
- Binbaşoğlu, H. ve Tuna, H. (2014). Üniversite öğrencilerinin boş zamanlarına yönelik tutumları: Doğu Anadolu bölgesinde ki MYO öğrencilerine yönelik bir araştırma, *Akademik Yaklaşımlar Dergisi*, 5(2).
- Çelik, Z. (2014). *Ankara polis koleji öğrencilerinin boş zaman aktivitelerine yönelik tutumlarının incelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek lisans tezi, Gazi Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Ekinci N.E, Kalkavan A., Üstün, Ü.D. Gündüz, B. (2014). Üniversite öğrencilerinin sportif ve sportif olmayan rekreatif etkinliklere katılmalarına engel olabilecek unsurların incelenmesi. *Sportif Bakış: Spor ve Eğitim Bilimleri Dergisi*, 1(1), 1-13.
- Ergenekon, Y. (2013). *Sosyal yeterlikle ilişkili kavramlar ve sosyal yeterliğin bileşenleri*. S. Vuran (Ed.). *Sosyal Yeterliklerin Geliştirilmesi*. 2. Baskı, Ankara, Vize Basın Yayın.
- Fişek, K. (1998). *Spor Yönetimi*, Ankara, Bağırhan Yayinevi.
- Güçer, E. ve Başar, B. (2014). Gazi Üniversitesi öğrencilerinin sanatsal rekreasyon faaliyetlerine katılım düzeylerine yönelik bir inceleme. 13. İstanbul. *Geleneksel Turizm Paneli Bildiriler Kitabı*.
- Güler, H. (2017). *Beden eğitimi ve spor yüksekokullarında öğrenim gören öğrencilerin boş zaman engellerinin boş zaman motivasyonlarına etkisinin araştırılması (Bartın Üniversitesi Örneği)* Yüksek Lisans Tezi, Bartın Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Bartın.
- Gratton, C. (2000). *Economics of Sport and Recreation*. London. U.K. Sport Pres.
- Karaküçük, S. (2016). *Rekreasyon Bilimi*, Ankara, Gazi Kitabevi.
- Kılbaş, Ş. (2001). *Rekreasyon*. 1.Baskı, Adana, Anaca Yayınları.
- Kılbaş, Ş. (2010). *Rekreasyon Boş Zamanları Değerlendirme*, 4. Baskı,Ankara, Gazi Kitabevi.
- Mutlu, İ. (2008). *Egzersiz yapan kişilerin boş zamanlarına yönelik tutumları üzerine bir araştırma (Kayseri İli Örneği)* Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Niğde Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Niğde.
- Özkalp, E. (1997). *Davranış Bilimlerine Giriş*, Eskişehir, Anadolu Üniversitesi Yayınları, Yayın No: 1027.
- Ragheb,M. G. & Beard, J. G. (1982). Measuring Leisure Attitude. *Journal of Leisure Research*, 14(2), 155-167.
- Sabbağ, Ç. ve Aksoy, E. (2011). Üniversite öğrencileri ve çalışanların boş zaman etkinlikleri: Adıyaman örneği. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 3(4), 10-23.
- Scoot, M. (1995). *Zaman Yönetimi*. (Çev.:Çelik,, A.). İstanbul, Rota Yayın Yapım Tanıtım Tic. Ltd. Şti.
- Terzioğlu, A ve Yazıcı,M.(2003). Üniversite öğrencilerinin boş zamanlarını değerlendirme anlayış ve alışkanlıkları (Atatürk üniversitesi örneği), *Erzincan Eğitim Fakültesi Dergisi*, 5(2).
- Torkildsen, G. (2005).Recreation and Leisure Management. 5th edition. Taylor and Francis Group, London and New York.
- Üstün, D. Ü. ve Kalkavan, A.(2013). Beden eğitimi ve spor yüksekokulu öğrencilerini rekreatif faaliyetlere katılmaya motive eden faktörlerin araştırılması, II. *Rekreasyon Araştırma Kongresi*, Kuşadası, Aydın.